

KERKENBELEIDSPLAN SINT-MARTENS-LATEM

Inhoud

INLEIDING	3
1. Pastorale visie	5
2. Situering kerkgebouwen	8
3. Fiche per kerkgebouw.....	9
3.1. Sint-Martinuskerk in Sint-Martens-Latem.....	9
3.1.1. Identificatie.....	9
3.1.2. Beschrijving.....	11
3.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	24
3.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	25
3.2. Sint-Aldegondiskerk Deurle.....	28
3.2.1. Identificatie	28
3.2.2. Beschrijving.....	29
3.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	37
3.2.3. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.	39
4. Naar een toekomstvisie	40
4.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	40
4.1.1. Visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.	40
4.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	44
BESLUIT.....	45

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan (voortaan: KBP) omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Sint-Martens-Latem:

- Sint-Martinuskerk, Dorp, zonder nummer, 9830 Sint-Martens-Latem
- Sint-Aldegondiskerk, Dorpsstraat, zonder nummer, 9831 Deurle.

Het plan geeft een onderbouwde langetermijnvisie op het toekomstige gebruik van deze gebouwen. Het gaat om een langetermijnvisie waarop het komende meerjarenplan 2026-2031 zal worden gesteund. Het KBP zal jaarlijks worden geëvalueerd en zo nodig bijgestuurd.

Bij de opmaak van dit KBP werd uitgegaan van het bestaande KBP Sint-Martens-Latem dd. 26 juni 2017. Er werd nagegaan in welke mate een actualisatie van het KBP 2017 nodig is, en of het nog strookt met de huidige kerkelijke context. De pastorale visie 2025 op de parochie Edith Stein (De Pinte, Zevegem, Latem, Deurle) in het decanaat Deinze bevestigt dat De Pinte de parochiekerk herbergt, en dat de drie andere kerken – dus ook de Sint-Martinus- en Sint-Aldegondiskerk – kerkplekken blijven voor de eredienst. Geen van deze kerken komt dus in aanmerking voor sluiting met herbestemming of slooping als gevolg. De beide kerken behouden hun liturgische functie, terwijl ook hun valorisatie wordt nagestreefd en bemoedigd.

Om tot het huidige KBP te komen werden meerdere stappen gezet en overleg gepleegd door alle betrokkenen (de pastorale en burgerlijke verantwoordelijken en hun achterban):

- Overleg tijdens de opeenvolgende bestuursvergaderingen van de 2 betrokken kerkfabrieken.
- Overleg binnen het centraal kerkbestuur op 13.02.2024, op 27.06.2024 en op 12.02.2025 in aanwezigheid van de voorzitters van de beide kerkfabrieken.
- Overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente op 26.06.2023, op 25.01.2024, op 01.07.2024.
- Overleg en gesprek binnen de interparochiale parochieploeg van de parochie Edith Stein (De Pinte, Zevegem, Latem, Deurle) op de maandelijkse samenkomsten.
- Informeren van het publiek via de website en Facebookpagina van de interparochiale parochieploeg (www.edithsteinparochie.be; facebook Parochie Edith Stein), alsook via het wekelijkse Parochieblad.
- Op 24.02.2025 vond een werkvergadering plaats met afvaardigingen van het CKB, van de beide kerkfabrieken, en met de burgemeester bevoegd voor de kerkfabrieken. Hierop werd inhoudelijk overlegd en werden stappenplan en

taakverdeling uitgewerkt.

- ‘Ankergesprekken’ werden door de parochie georganiseerd met de mensen van de verschillende kerkplekken in de kerk aansluitend op de misviering: wat Deurle en Latem betreft gingen die gesprekken door op respectievelijk 22 en 30 maart 2025.
- Maart 2025: bevraging door de gemeente van de lokale verenigingen, raden, groeperingen naar hun interesse voor gebruik van de kerkgebouwen.
- Informele contacten tussen de (centrale) kerkbesturen, en met architect Guy Claeys die het beheersplan van de Sint-Martinuskerk Sint-Martens-Latem heeft opgemaakt, het bisdom, het CRKC en het college van burgemeester en schepenen.

In dit kerkenbeleidsplan wordt vertrokken van de pastorale visie, waarna de twee kerken worden gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

1. Pastorale visie

1.1. De visie op de parochie: waarvoor is de parochie er?

We scharen ons achter wat bisschop Lode schreef:

‘De Kerk is er niet voor zichzelf, maar voor de wereld. In de nieuwe parochie zijn mensen – wie ze ook zijn – welkom en worden ze gastvrij onthaald. Ze is een teken van het Evangelie dat er ook daadwerkelijk wordt beleefd. Je zou er alles moeten kunnen vinden wat nodig is om te leven als christen. En dat is natuurlijk veel meer dan alleen maar ‘misgelegenheid’. Het is zowel aansprekende liturgie en samen bidden, als dienstbaarheid en een luisterend oor voor wie het moeilijk heeft. Ze biedt kansen tot ontmoeting en tot geloofsverdieping. En natuurlijk vormt ze geen eiland, maar is ze solidair verbonden met de wereldkerk en met de hele samenleving.’ (bisschop Lode Van Hecke, Samen kerk opbouwen vanuit de Geest, p. 23) Die diepste roeping van de Kerk is niet een religieuze service op maat van wie dat vraagt, maar ‘laten proeven’ van God, een plaats zijn waar mensen helemaal ‘ondergedompeld’ kunnen worden in gelovig leven. De Belgische bisschoppen en het bisdom Gent zetten al vele jaren in op een missionaire vernieuwing van de pastoraal, die gelovigen verzamelt in meer vitale geloofsgemeenschappen, die gastvrij samenkomen rond Christus, zolang het nog kan vanuit de eucharistie op zondag, die dienstbaar maatschappelijk engagement aangaan (diaconie), en die actief inzetten op nieuwe geloofsverdieping, vorming en durf tot nieuwe evangelisatie (verkondiging en menselijke nabijheid). Die uitdaging is groot, maar toch willen we erin geloven

1.2. Analyse van de huidige stand van zaken: de pastorale kaart van de parochie

De parochie Edith Stein omvat volgende kerkplekken

Sint Aldegondis Deurle

Sint Martinus Latem

Onze Lieve Vrouw Hemelvaart Zevergem

Sint Nicolaas van Tolentijn De Pinte

De parochie Edith Stein is gelegen in twee verschillende gemeentes:

Sint Martens Latem (kerkplekken Deurle en Latem).

Nazareth – De Pinte (kerkplekken Zevergem en De Pinte).

In de gemeente Nazareth – De Pinte zijn evenwel nog andere kerkplekken die niet tot de parochie Edith Stein behoren.

Op de parochie Edith Stein (zoals vermeld verspreid over twee verschillende gemeentes) wonen 22.000 mensen. Het aantal inwoners van de gemeente Nazareth - De Pinte is 23 000. Daar zijn echter (ook zoals vermeld) nog andere kerkplekken van de parochie in Nazareth.

De cijfers hier gegeven slaan op de parochie Edith Stein. Daarbij zijn géén gegevens opgenomen van die parochie in Nazareth.

Gemiddeld aantal gelovigen dat deelneemt aan de weekendvieringen is 300. Hoogdagen 600.

Er is een parochieploeg van 16 mensen die maandelijks samenkomen en de verschillende pastorale domeinen van de verschillende kerkplekken behartigen.

Er zijn 2 vrijgestelden (een pastoor en een parochie-assistent)

Er is 1 diaken.

Er zijn 4 kerkgebouwen.

Er is 1 pastorie.

'Misschien is onze belangrijkste opdracht vandaag om samen te leren meer christen te zijn in de wereld en meer mens in de Kerk' (Dagens).

Dat vindt de parochieploeg een gepast mission statement voor de nieuwe parochie. Samen leren meer christen zijn in de wereld, meer mens zijn in de Kerk. De nieuwe parochie is een leerproces.

Met onze parochie Edith Stein gaan we ondertussen die weg.

Er werd en wordt gezorgd voor een goede communicatie naar wie zich met de

parochie verbonden voelt: er is een gezamenlijk parochieblad, gezamenlijke site (www.edithsteinparochie.be)

en facebookpagina (facebook Parochie Edith Stein), soms wordt een parochiaal beraad ingezet, er is overleg en gesprek binnen de parochieploeg en de verschillende (centrale) kerkbesturen. Geregeld wordt het thema 'parochie in de toekomst' ook behandeld in de gemeenschap. De diakonie is daar bij nooit uit het zicht. Integendeel.

Om zicht te krijgen op de liturgie, diakonie, verkondiging, gemeenschapsvorming verwijzen we naar de site van de parochie waar omschreven wordt hoe we dit gestalte proberen geven en waar met woord en beeld indrukken staan van wat gebeurt.

We groeien naar een nieuwe parochie en elke nieuwe parochie heeft een parochiekerk: voor ons zal dat De Pinte zijn. De drie andere kerken (Latem, Deurle en Zevergem) blijven kerken. Het gaat dus niet om het sluiten van kerken. We willen hen open houden en zorgen dat mensen er welkom zijn.

In de verschillende kerken van de parochie zijn er voorlopig nog wekelijks of veertiendaags weekendvieringen. De 4 kerken worden ook gebruikt voor begrafenisdiensten, huwelijken, kermisdiensten.

Op hoogdagen of andere bijzondere dagen streven we ernaar om gezamenlijke vieringen te houden, vaak in openlucht.

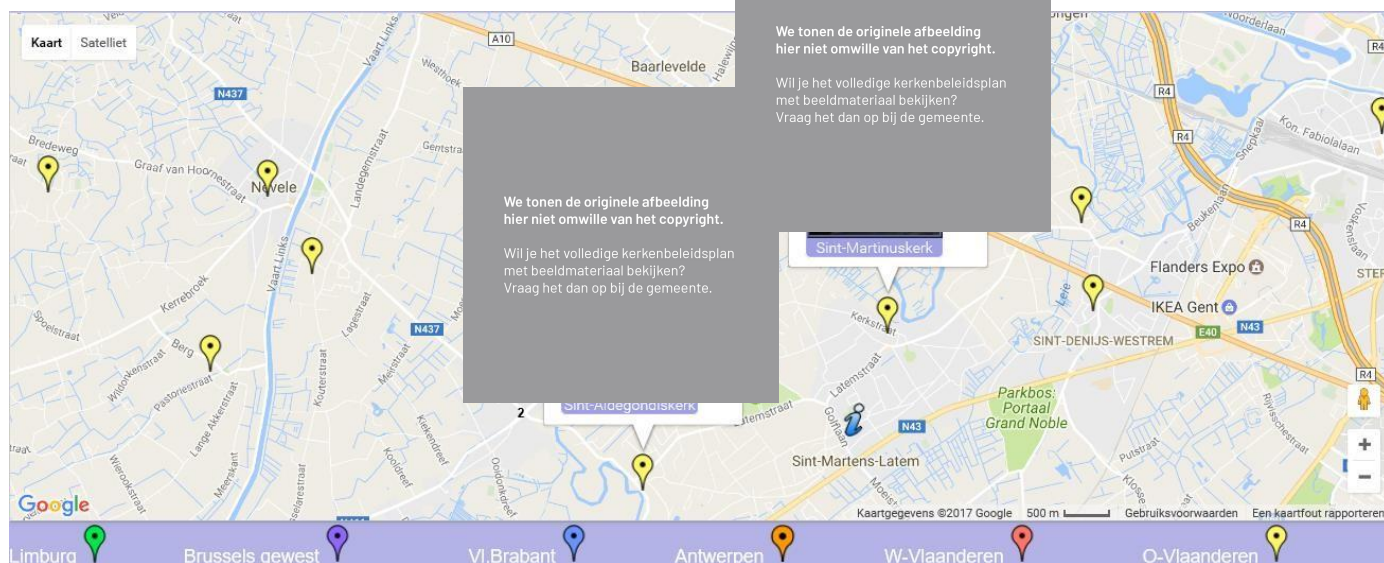
Voor wat betreft parochiebeheer ligt de verantwoordelijkheid bij de gezamenlijke 'vzw Parochiegemeenschap' die contact heeft met de parochieploeg als beleidsvoerend orgaan.

De parochie is duurzaam financieel gezond, werkt volgens het charter van goed kerkelijk beheer en heeft een goede verstandhouding met de kerkraden.

Er is ook een parochiesecretariaat waarin vrijwilligers onthalende en administratieve functies opnemen.

Op de parochie Edith Stein zijn heel wat verschillende vrijwilligers actief, in uiteenlopende domeinen. De parochie bestaat dankzij hun getuigenis en inzet. Zo proberen we laagdrempelig, authentiek, gastvrij en dienstbaar te zijn in deze wereld.

2. Situering kerkgebouwen

1. Sint-Martinuskerk: Dorp, zonder nummer, 9830 Sint-Martens-Latem.
2. Sint-Aldegondiskerk: Dorpstraat, zonder nummer, 9831 Deurle.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

3. Fiche per kerkgebouw

3.1. Sint-Martinuskerk in Sint-Martens-Latem

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3.1.1. Identificatie

Naam: Sint Martinuskerk

Geografische ligging

1. Plaats: 9830 Sint-Martens-Latem (Provincie Oost-Vlaanderen)
2. Straat en nummer : Dorp, zonder nummer
3. Kadaster: Afdeling 1, sectie B, nummer 506A

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Decanaat: Deinze
- Parochie: Sint-Martinus
- Pastorale eenheid: Edith Stein

Eigenaar: gemeente Sint-Martens-Latem

Bescherming(en)

- Beschermd als monument: de Sint-Martinuskerk en haar kerkhofmuur. Deze bescherming is geldig sinds 28-07-1983 tot op heden (zie besluit van de Vlaamse Executieve van 28 juli 1983, BS 14.01.1984).

- Beschermd als stads- of dorpsgezicht: de Sint-Martinuskerk en haar omgeving. Deze bescherming is eveneens geldig sinds 28-07-1983 tot op heden (zie zelfde besluit van de Vlaamse Executieve van 28 juli 1983, BS 14.01.1984).

- Is vastgesteld als bouwkundig erfgoed: de Sint-Martinuskerk. Deze vaststelling is geldig sinds 05-10-2009 tot op heden (rechtsbron op vandaag : Agentschap Onroerend Erfgoed – Besluit van de administrateur-generaal houdende de vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed van 28 november 2014, BS 01.12.2014)

Bron: [Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Parochiekerk Sint-Martinus, Inventaris Onroerend Erfgoed \[online\], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/38720](https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/38720)

De actuele beschermingsstatus wordt onderstaand schematisch weergegeven:

Type	Subtype	Objectnummer	Datum besluit	Datum publicatie besluit	Opmerkingen
Beschermd	monument	OO002174	28 juli 1983	14 januari 1984	
Gedeeltelijk beschermd	monument	OO002175	28 juli 1983	14 januari 1984	Bescherming van de kerkhofmuur
Niet beschermd	dorpsgezicht	OO002174	28 juli 1983	14 januari 1984	De kerk is gelegen in een beschermd dorpsgezicht

Bron:

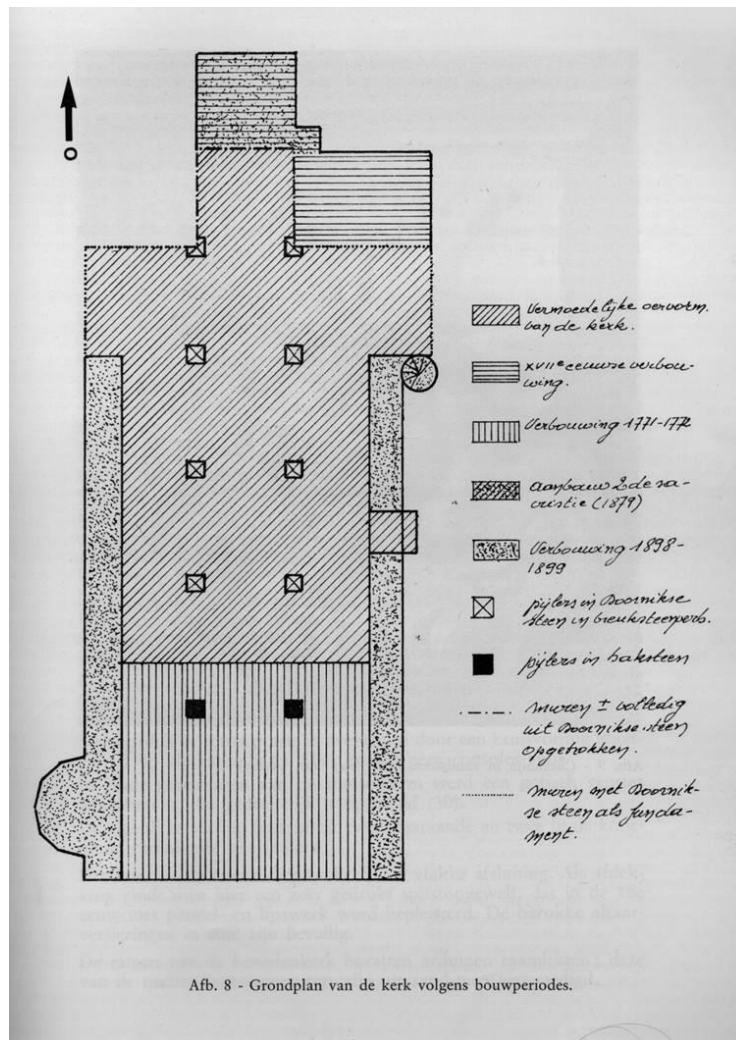
<http://www.odis.be/hercules/search2.php?searchMethod=simple&search=Sint+Martinus+%2F+Sint-Martens-Latem&controlid=2&entity=OBJ>

3.1.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*

Oudste vermelding in 1121, toen de kerk door de bisschop van Doornik-Noyon onder patronaat van de Gentse Sint-Baafsabdij geplaatst werd. Vermoedelijk was het een kleine basilicale kerk met achthoekige kruisingstoren en koor, opgetrokken uit Doornikse kalksteen in onregelmatig verband (*opus incertum*) waarvan duidelijk sporen bewaard zijn. Beschadigd tijdens de godsdiensttroebelen van de 16de eeuw en belangrijke verbouwingen en herstellingen in het tweede kwart van de 17de eeuw. Volgens kerkrekeningen in 1629-30, plaatsing van een zolder in de kerk en in 1634 verbouwing van het zuidelijke transept en de sacristie in "kareelsteen". Vermoedelijk gelijktijdig ook verbouwing van de noordelijke transeptarm in dezelfde baksteen met metselaarstekens in de oostgevel. Vergrotingswerken in 1771-72 onder leiding van J.B. Simoens waarbij de kerk met twee westtraveeën verlengd werd en een nieuwe vierkante kruisingstoren gebouwd werd. De zijbeuken kregen een laag bepleisterd plafond, de zijingang werd gedicht, transeptarmen hersteld en de sacristie vergroot. In 1870 bouw van een tweede sacristie. Nieuwe vergrotingswerken in 1898-99 naar ontwerp van architect A. Van Assche: verbouwing tot hallenkerk: de zijbeuken werden gesloopt en vervangen door twee brede beuken onder afzonderlijke zadeldaken, het dak van het schip werd vernieuwd en het bepleisterde plafond vervangen door een spitsbooggewelf; aan de zuidzijde werd een traptorentje en aan de noordzijde een doopkapel in neogotische stijl gebouwd. Gerestaureerd en volledig witgeschilderd onder leiding van architect J. Van den Bogaerde in 1989-90. Een grondige restauratie van het interieur gebeurde in 2011 onder leiding van architect Guy Claeys. In 2014 werden verdere werken ter beveiliging van ongunstige weersomstandigheden uitgevoerd. Een laatste restauratie van exterieur en interieur in 4 fasen (2022-2025), eveneens onder leiding van architect Guy Claeys, wordt dit jaar gefinaliseerd.

De plattegrond vertoont een driebeukige hallenkerk van vier traveeën met kruisingstoren, niet uitspringend transept in het noorden en licht uitspringend in het zuiden met rond traptorentje in de oksel, koor van één travee met rechte sluiting met achteraan gebouwde nieuwe sacristie en oude sacristie in de oksel van koor en zuidelijk transept.

Interieur: opgeknapt in 1968 door Jean Van den Bogaerde., grondig gerestaureerd in 2011 door architect Guy Claeys. In drie beuken verdeeld door twee rijen van vier pijlers, in tweede en derde traveeën van Doornikse steen (ontpleisterd in 1937), met rondboogarcade. Houten spitstongewelven. Transept en kruising van schip gescheiden door een bepleisterde rondboog. Kruising overkluisd door schoudergewelf met cirkelvormige sluitsteen als klokkengat. Zuidelijke transeptarm van twee traveeën gescheiden door een gordelboog uitkomend op een gesculpteerde console met cherubijn. Overwelfing met soort dwars tongewelf waarop graten in pleisterwerk. Noordelijk transept met kruisvormig graatgewelf. Kruising met twee losstaande en twee in de koormuur verankerde kruispijlers. Koor met gedrukt spitstongewelf, in de

18de eeuw bepleisterd.

Roerend erfgoed

Mobilair:

Portiekaltaren in gepolychromeerd gemarmerd hout: hoofdaltaar van Sint-Martinus uit het klooster van Sint-Barbara (Gent), in 1685 in de kerk geplaatst; zijaltaren (noordelijk van Onze-Lieve-Vrouw en zuidelijk van Sint-Martinus) in Lodewijk XVI-stijl van 1771. Kansel van 1771 door J. Martens, met dubbele trap en onderaan beeld van Heilige Kerk. Biechtstoel naar ontwerp van J. Martens van 1767 in Lodewijk XVI-stijl. Orgel gebouwd door L. Lovaert van 1861, gewijzigd in 1925 en 1966.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Schilderijen:

De hemelvaart van Maria door A. Van den Heuvel(?) (1644) boven hoofdaltaar; Onze Lieve Vrouw schenkt de rozenkrans aan de heilige Dominicus van G. Van de Woestyne (1900) boven noordelijk zijaltaar; Heilige Martinus van Tours, door M. Schelck, 1966 boven het zuidelijk zijaltaar; Ecce Homo, door A. Servaes in de doopkapel.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Beeldhouwwerk:

Mariabeeld van Mathias Zens (1874); houten borstbeeld van een bisschop (Heilige Martinus?) uit de zeventiende eeuw (noordelijke zijbeuk); een Corpus Christi uit de zestiende eeuw boven het dienstaltaar.

Bronnen:

- Van den Abeele J., *De kerk van Sint-Martens-Latem*, (Heemkring Scheldeveld, Jaarboek V, 1974-1975, p. 171-208).
- Bogaert C. & Lanclus K. 1991: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Gent, Kantons Deinze - Nazareth*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 12N3, Brussel - Turnhout.
- Inventaris Kerkfabriek Sint-Martinus, Sint-Martens-Latem, 2012.

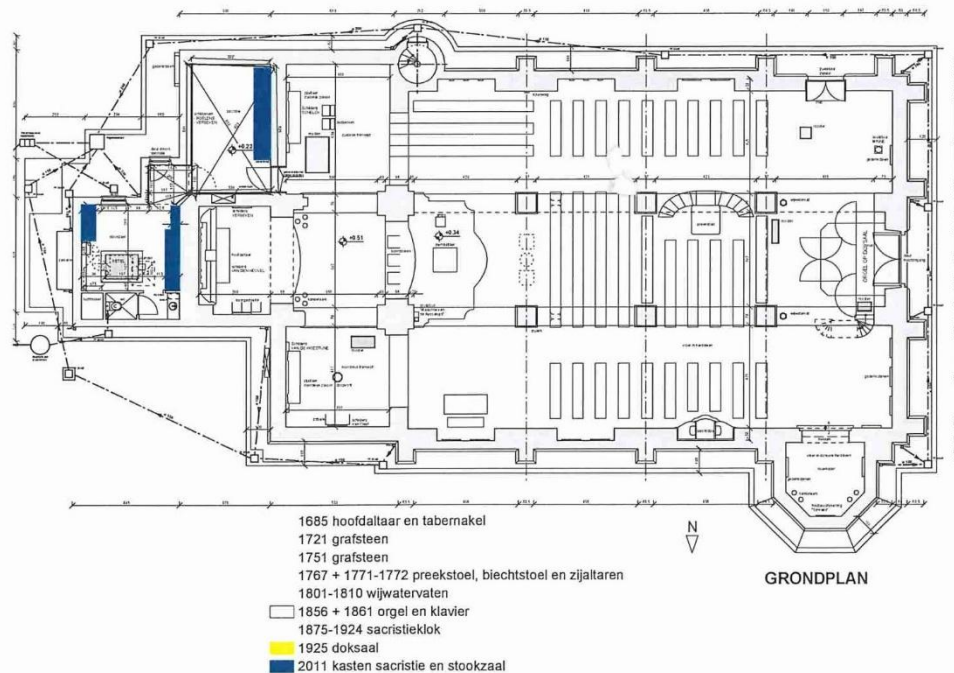
b) *Gebouw en architecturale mogelijkheden***b.1 Oppervlakte kerk**

Netto-oppervlakte inkomsas: 8 m²
Netto-oppervlakte kerk: 363 m²
Netto-oppervlakte sacristie: 17 m²
Netto-oppervlakte stookzaal/sas/WC: 21 m²
Totale netto-oppervlakte: 409 m²

Vrije hoogte onder de trekkers in schip en zijbeuken: 7,21 m
Vrije hoogte tot in de spitsgewelven: 9,46 m

Aantal zitplaatsen toegelaten door de brandweer/gebruiksreglement: 250

Grondplan kerk:

b.2. Bestaande toestand : (uitbreidings)mogelijkheden van het kerkgebouw

Gezien het gebruik van de kerk voor erediensten, zijn er (behoudens concerten e.d.) bijna geen andere gebruiksmogelijkheden van het kerkgebouw. De inplanting van koor en altaar, en de opstelling van het los meubilair (kerkstoelen, doopfont, preekgestoelte en biechtstoel) bepalen het gebruik en de mogelijkheden van het kerkgebouw. De aanpalende ruimtes zoals sacristie, stookzaal, toilet, en rouwkapel hebben ook qua bestemming geen andere mogelijkheid dan hun huidige functie.

b.2.1. De grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenfuncties

Het kerkgebouw is opgebouwd uit 3 onderdelen, zijnde:

- de hoofdruimte: bestaande uit een middenbeuk en 2 zijbeuken, de dwarsbeuken, de absis en het koor, en de inkompuil. Al deze ruimtes worden gebruikt voor de erediensten: in de middenbeuk en de beide zijbeuken zitten de gelovigen, in de linkse zijbeuk staat ook het klavier van het orgel opgesteld. In de linkse dwarsbeuk staat de doopfont. In de absis en middenbeuk werd een podium met het altaar voorzien, dat verder oostwaarts overgaat in het koor met het hoofdaltaar en met het tabernakel. In de middenbeuk staat in het travé naast de inkompuil ook het preekgestoelte ingeplant. In volle bezetting, mogen er bij concerten e.d. max. 250 personen in de kerk aanwezig zijn (zie veiligheidscontroleverslag van de brandweer dd. 30 juni 2021).
- de nevenruimtes: bestaande uit de zijkapel die momenteel als rouwkapel gebruikt wordt, de sacristie, de stookzaal en het toilet die eerder privaatief zijn en voorbehouden zijn voor vnl. de pastoor.
- de verdieping: aan de westgevel zijde werd rond 1860 boven de hoofdingang (op de 1ste verdieping) het doksaal met het orgel voorzien.

b.2.2. Aanwezige voorzieningen

Het kerkgebouw is uitgerust met een luchtverwarming op gas, in dienst genomen in november 2019. Het laatste onderhoud dateert van 21 mei 2024. De installatie is gekeurd bij eerste ingebruikname.

Ook is de elektriciteit, verlichting en geluidsinstallatie volledig voorzien voor de functie van erediensten. Er is enkel sanitair voorzien voor de pastoor; ook zijn er geen andere nutsvoorzieningen (sanitair, keuken of kitchenette,... e.a.).

Het publieke deel van het kerkgebouw is volledig toegankelijk voor rolstoelgebruikers of andere andersvaliden.

Voorzieningen:

- Sanitair: 1 toilet in stookplaats voor privégebruik (vnl. pastoor).
- Verwarming: warme lucht aangedreven door gasketel.
- Verlichting: LED en enkele gasspots.
- Keukenvoorzieningen: Neen
- Audiosysteem: Ja, werkt behoorlijk.
- Beeldschermen: Neen.
- Rolstoeltoegankelijkheid: publiek deel: Ja.
- Diefstal- en brandalarm: Diefstalalarm: gericht op 2 topwerken; brandalarm: Ja.
- Bliksembeveiliging: Ja.
- GSM-operatoren: Neen.

b.2.3. De aanwezigheid van een waardevol interieur

Het interieur is volledig toegespitst op de liturgische functie van het gebouw: vaste elementen zijn

o.a. orgel, preekgestoelte, biechtstoel, altaar, hoofdaltaar (met tabernakel) en zijaltaren, doopfont en wijwatervaten. De losse elementen zijn hoofdzakelijk de aanwezige kunstwerken en beelden die onlosmakelijk verbonden zijn met het interieur en de geschiedenis van het kerkgebouw. Het geheel van de vaste en losse elementen maken samen met het gebouw en de waardevolle glasramen deel uit van het “waardevolle” interieur.

b.2.4. De uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheid om (deel)ruimtes af te splitsen

Vermits het kerkgebouw omringd is door een gemeentelijk kerkhof, is er nooit uitbreiding mogelijk. Bovendien zou een uitbreiding de kwaliteit van het monument (en van het funerair erfgoed) niet ten goede komen. Ook een inwendige opsplitsing is gezien de architecturale opbouw van de kerk niet haalbaar. De kerk zelf is daarenboven een beschermd monument, evenals de kerkhofmuur. Kerk en kerkhof maken tot slot deel uit van het beschermd dorpsgezicht.

b.2.5. Biodiversiteit

Er zijn geen vleermuizen aanwezig.

Er hangt een uilenbak in de toren. Tot op heden is die enkel bewoond door kauwen.

Er worden testen uitgevoerd met andere soorten invliegopeningen, zodat kauwen er NIET en kerkuilen er WEL zouden kunnen invliegen.

De aanvliegroute komt uit de richting van het dorp. Dat is niet ideaal maar het is de enige opening die onderhoud van de bak mogelijk maakt.

c) *Bouwfysische toestand*

0. *Voorafgaand*

In het algemeen is de kerk in relatief goede staat, mede dankzij het voortdurend opvolgen en onderhouden van de kerk (interieur en exterieur). Om de twee jaar gebeurt door Monumentenwacht een volledige controle van interieur en exterieur (laatste controle: Monumentenwacht: Inspectie bouwkunde: 40031/2023/B dd. 24.10.2023).

Soms worden enkele kleine doch dringende herstellingen uitgevoerd.

De kerk werd de voorbije jaren grondig gerestaureerd. De laatste fase (fase 4) van de meest recente restauratie (2022-2025) nadert haar einde.

Hieronder staat omschreven hoe de bouwfysische toestand van de kerk op dit moment is.

1. *De actuele bouwfysische toestand*

EXTERIEUR

1. Gevels (restauratie 2022-2025)

Alle gevels werden grondig gerestaureerd, met inbegrip van het voegwerk, de dorpels, het schilderwerk en het glaswerk en zijn momenteel in een perfecte toestand. Ook de goten en het dak werden grondig hersteld waar nodig.

Ook de toren werk grondig aangepakt, inclusief de galmgaten.

De bliksemafleiders werden gecontroleerd en volledig in orde gesteld.

De loszittende of doorgeroeste ankers werden uitgekapt en opnieuw degelijk verankerd.

Alle elastische kitvoegen werden verwijderd en opnieuw aangebracht.

2. Gevelsluitingen (restauratie 2022-2025)

De toegangsdeuren werden grondig gerestaureerd en waar nodig is de beplanking vervangen.

De deuren werden opnieuw geschilderd.

Alle glas-in-loodramen werden grondig hersteld. De meeste ramen werden volledig gedemonteerd en op atelier in orde gesteld alvorens ze terug te plaatsen. Behoudens fase 4 (noordgevel) waarbij de ramen in situ hersteld en gerestaureerd worden.

Voorzetbeglazing werd in overweging genomen, maar is technisch moeilijk haalbaar wegens het plaatsgebrek voor en achter de glasramen. Wel werden nieuwe netten aangebracht als bescherming tegen vogels en vandalisme.

3. Daken (restauratie 2022-2025)

De volledige bedaking werd grondig nagezien en hersteld waar nodig.

Er mag gesteld worden dat de bedaking momenteel in perfecte staat verkeert, inclusief de nokken en de kamvorsten.

Ook de goten en de uitzettingsvoegen zijn aangepakt.

De schoorsteen en de volledige toren, inclusief windhaan en bol, werden gerenoveerd.

Het ijzerwerk van het klokkenspel vertoont lichte roestdoorslag.

De kettingen die de klokken aandrijven, blijven gevoelig voor breuken.

Op te volgen tijdens de onderhoudsbeurten.

4. Calvarie

De keramische beelden van de Calvarie werden gerestaureerd (restauratie 2022-2025).

5. Verhardingen en bevloeringen

Het voetpad rondom de kerk is uitgevoerd met kasseien en klinkers en is in relatief goede staat.

6. Kerkhof

De kerkhofmuur aan de zuid- en westzijde is in redelijke staat, maar op de afdekking met oude Boomse pannen zijn nog de resten van klimop aanwezig en hier en daar schilfert het schilderwerk af. Het metselwerk van de overige kerkhofmuren is op meerdere plaatsen beschadigd. Een groot deel van de muur is overwoekerd door klimplanten. Algemeen: plaatselijke herstellingen aan het metselwerk en de afdichting zijn noodzakelijk.

INTERIEUR

1. Wanden

Onderaan zijn de muren behandeld tegen opstijgend vocht.

Aan de westzijde waren er sporen van vochtdoorslag. De oorzaken (restzouten die het vocht aantrekken) van de vochtdoorslag werden geïsoleerd en de muren werden herschilderd.

De nieuwe afwerklaag in het interieur laat op enkele plaatsen (vnl. In de middenbeuk) los. Vermoedelijk is plaatselijk de hechting op de onderlaag verstoord of onvoldoende. Het gebarsten en afschilferend verfwerk verwijderen en plaatselijk retoucheren is op korte termijn noodzakelijk. (reeds uitgevoerd)

Het pleister- en schilderwerk van de wanden zijn in het algemeen in goede staat.

Onderaan de muur links van het schilderij van Van de Woestyne zijn opnieuw sporen van vocht doorslag ten gevolge de aanwezige nitraten (op te volgen). Momenteel is de schade nog beperkt maar hier is grondig onderzoek naar de oorzaak noodzakelijk alsook het herstellen van deze zone.

2. Binnenschrijnwerk

De binnendeuren, het glazen inkomportaal en het hekwerk van de voormalige doopkapel zijn nog in relatief goede staat.

3. Vloeren

De tegelvloer is gerestaureerd (restauratie 2022-2025) en is nu in goede staat.

Het tapijt vooraan is in goede staat.

De houten plankenvloer op het doksaal is verbleekt en afgesleten en moet gevoed of behandeld worden.

4. Trappen en ladders

De houten trap naar het doksaal is in goede staat.

De klimstaven naar de klokkentoren zijn gerestaureerd (restauratie 2022-2025).

5. Plafonds

De kapconstructie van de kerk bestaat uit eikenhout. Door de constructie van tongewelven is slechts het bovenste gedeelte van de kappen inspecteerbaar. Voor zover waarneembaar werden in het verleden de onderdelen lichtjes aangetast door houtborende insecten. Het betreft voornamelijk kleine klopkever (*Anobium punctatum*). Op enkele plaatsen (o.a. onder aan de muurplaat van

de zuidelijke dwarsbeuk en de doorgang naar het dak boven de zuidelijke zijbeuk) komen sporen van vroegere aantasting door grote klopkever (*Xestobium rufovillosum*) voor. Alle bereikbare onderdelen van het dakgebinte werden voorzien van een houtbehandeling.

De westelijke muurplaat van het dak boven de noordelijke dwarsbeuk is plaatselijk ingerot ter hoogte van de eerste kepersteen. Dit heeft echter geen gevolgen voor de stabiliteit van de dakconstructie.

De oostelijke gording is uit twee delen geconstrueerd die niet verbonden zijn met elkaar (vroegere herstelling), maar door zijn geringe lengte heeft dit geen gevolg voor de stabiliteit. Toch is het beter de beide delen met elkaar te verbinden.

De westelijke trekbalken onder de klokkenstoel vertonen aantastingen door grote klopkever (*Xestobium rufovillosum*). De insecten zijn vermoedelijk niet meer actief, doch waakzaamheid is geboden. Gezien de balken tegen de vochtige muur liggen, kunnen ze gemakkelijker aangetast worden door schimmels waardoor ideale omstandigheden worden gecreëerd voor de kevers.

Zowel de kruisribgewelven van de sacristie en de transepten als de steekgewelven van het stooklokaal vertonen geen gebreken. Ook de houten gewelven in het schip en de zijbeuken zijn in goede staat.

De ankerstaven in het kruisgewelf van de toren zijn fel roestig. Door roestexpansie kunnen baksteenfragmenten afbrokkelen. Ontroesten en behandelen tegen roest door middel van een afwerklaag is een goede oplossing (uitvoering in Fase 4 van de restauratie 2022-2025).

6. Vaste uitrustingen

Het doksaal is in relatief goede staat (met uitzondering van de plankenvloer: zie interieur-vloeren).

In de verflaag op het hoofdaltaar zijn nog tal van opstuwingen aanwezig, de lacunes en opstuwingen werden niet volgens de regels der kunst gefixeerd. De zijaltaren zijn nog in goede staat. De ingebouwde kasten in de sacristie zijn ook in goede staat.

Rond het centrale gat in de klokketoren (boven het koor) werd een lichte afsluiting geplaatst om veiligheidsredenen om te beletten dat iemand hierop zou trappen.

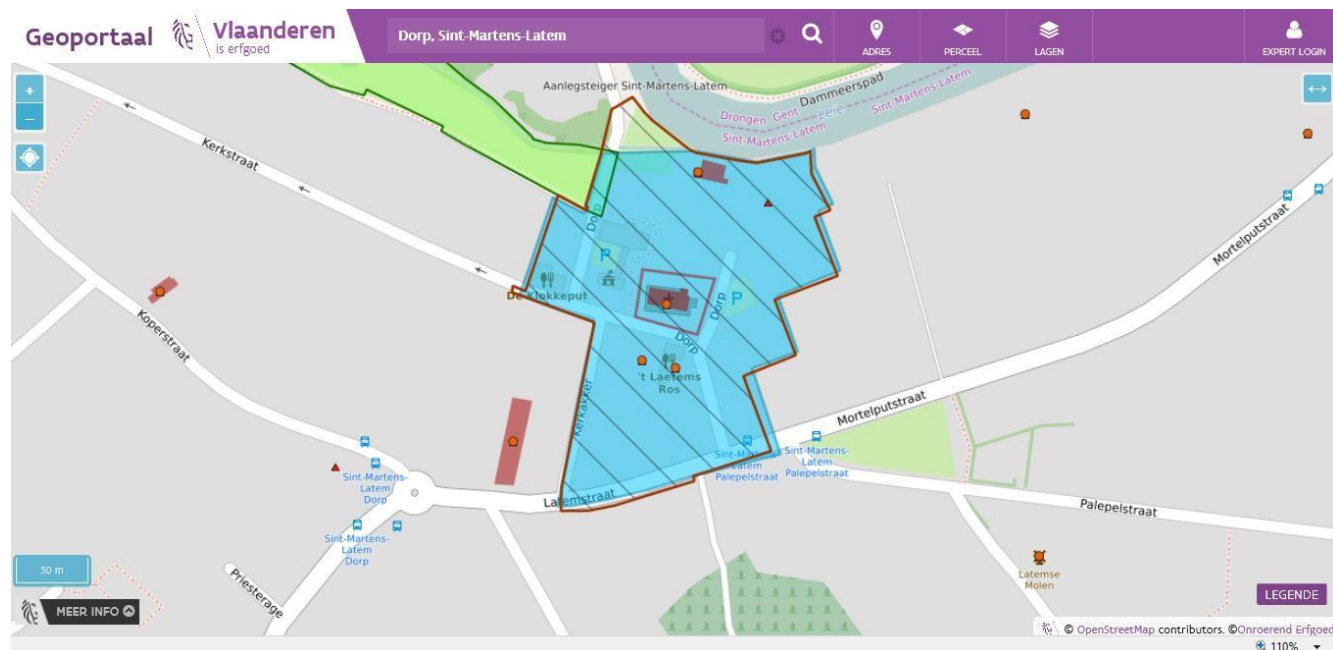
Funerair Erfgoed : bestemming en plaats van de 4 grafstenen (pag. A7 en A8 in het beheersplan) :

- 2 grafstenen in de voormalige doopkapel : grafsteen Vanden Berghe, Florentina en grafsteen De Vreese Joos.
- Aan de binnenzijde van de westgevel (zuidelijke zijbeuk aan de westwand) : de grafsteen staat momenteel buiten tegen de kerkhofmuur. Grafsteen De Baets, Joos.
- Aan de binnenzijde van de westgevel (zijde voormalige doopkapel) : de grafsteen in witte marmer.

7. Technieken

De verwarmingsinstallatie is in 2019 volledig vernieuwd, waarbij werd overgeschakeld op gas.

3.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk is gelegen in de nabijheid van de Leie. Vanop de steiger aan de Leiebocht heeft men een mooi uitzicht op het kerkgebouw.

Naast de kerk bevindt zich het gemeentehuis. De raadzaal is zodanig geconstrueerd dat de grote ramen ook een schitterend zicht geven op de westelijke gevel van het kerkgebouw.

Aan de oostzijde is er een recent vernieuwde parking met 20

parkeerplaatsen.

Er is een bushalte in de Mortelputstraat op ongeveer 300m van de kerk.

Het kerkgebouw ligt binnen een omheind kerkhof met graven van kunstenaars zoals baron George Minne (met het prachtig kunstwerk van zijn hand: 'Moeder en Kind'), Albijn Van den Abeele, en het zwart-marmeren grafmonument van de familie Ziane-Raes met beeld, ontworpen door L. Sarteel.

De huidige begraafplaats ligt in de directe nabijheid van de kerk.

De vrije basisschool Sancta Maria met parochiezaal ligt op voetafstand in de Latemstraat.

De gemeente Sint-Martens-Latem telt twee kerkgebouwen: de Sint-Martinuskerk in de hoofdgemeente en de Sint-Aldegondiskerk in de deelgemeente Deurle. De afstand tussen beide kerken bedraagt 3,1 km.

In de naburige gemeente Nazareth-De Pinte bevindt zich de hoofdkerk (parochiekerk) (De Pinte) van de nieuwe parochie waarvan de kerk van Zevergem de vierde kerkplek vormt. De afstand tot de kerk van De Pinte bedraagt 4,4 km en tot deze van Zevergem 8,4 km.

In de relatief onmiddellijke nabijheid zijn er nog het kerkje van Afsnee (2,4 km), de kapel van het PZ Sint-Camillus (3,3 km) en de kerk van Sint-Denijs-Westrem, deelgemeente van Gent (4 km).

3.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- De Sint-Martinuskerk wordt thans hoofdzakelijk gebruikt voor de eredienst:

- elke zondag eucharistieviering om 9.30u.
- dopen, huwelijken en uitvaarten vinden plaats op de daartoe geëigende tijdstippen.

- De Sint-Martinuskerk wordt nu al gebruikt voor nevenactiviteiten, zoals concerten, lezingen, kunsthistorische gidsbeurten,...

Het kerkgebruik door derden is geregeld in het *Gebruiksreglement van de Kerkfabriek Sint-Martinus bij het ter beschikking stellen van de Sint-Martinuskerk te Sint-Martens-Latem* van 13 september 2021: hierin zijn de toegelaten activiteiten opgelijst (*tijdelijke tentoonstellingen, lezingen, voordrachten, concerten en andere optredens, repetities*), met hun beperkingen (*de activiteit moet verzoenbaar zijn met*

de eigenheid van een Christelijke gebedsruimte,...), evenals de tarieven en de rechten en plichten van de partijen.

Binnen dit kader wordt er bij elk gebruik een individuele Gebruiksovereenkomst gesloten met de derde-gebruiker. Zo wordt het kerkgebouw heden ten dage al gevaloriseerd. Het veiligheidscontrole rapport van de brandweer m.b.t. de Sint-Martinuskerk dd. 30 juni 2021 bepaalt de capaciteit van de kerk bij evenementen op 250 aanwezigen. Het huidige gebruiksreglement hanteert ditzelfde plafond (250 personen).

In de periode 2022-2024 werd de kerk 10 keer door derden gebruikt, o.a. door de Latemse Cultuurraad (Kunst-Licht), de gemeente (Kunst- en Lichtfeest i.k.v. 1200 jaar St.-Martens-Latem), de VZW Fonds Lions Club Sint-Martens-Latem (kooptreden i.k.v. Kerstdorp), kamerkoor 'Cum Gaudio' (open repetitie), Revive VZW (concert), Anastasia Kenner (concert), Chamber Fest Semana Santa (concert). Hierin zijn de talrijke repetities van lokale koren en de kunsthistorische gidsbeurten niet meegeteld.

- In de toekomst kan de valorisatie beperkt aan belang winnen (maximaal 12 gebruiken per jaar of 1 per maand, zie verslag van de brandweer dd 30 juni 2021).

De kerk heeft een toeristische waarde.

Dit komt door een samenloop van verschillende elementen zoals onder meer het feit dat de Sint-Martinuskerk verschillende malen voorkomt op schilderijen van schilders uit de 'Latemse scholen'. De Sint-Martinuskerk herbergt zelf ook meerdere kunstwerken van Latemse kunstenaars (zoals George Minne, Gustave Van de Woestyne, Albert Servaes, Maurice Schelck, Valeer Verbeken). Het oude kerkhof met zijn mooie kerkhofmuur omringt de kerk en omvat enkele memorabele graven (zoals dit van George Minne).

De kerk is een open huis waar elkeen welkom is. Ze is dan ook dagelijks open van 9.00u tot 17.00u in de winter/18.00u in de zomer. De bezoeker kan meer informatie vinden over het mooie kerkje en zijn patrimonium via gratis beschikbare folders en documenten.

De aanlegsteiger op de Leie achter het gemeentehuis ligt op ongeveer 100 meter wandelafstand van de kerk.

De kerk is aangesloten bij de vereniging Open Kerken en jaarlijks wordt deelgenomen aan Open Kerkendagen, veelal met aangepaste activiteiten.

De kerkfabriek en de gemeente engageerden zich voor het project '*Vlaamse meesters*

op hun plek' van Toerisme Vlaanderen met respectievelijk een topwerk van kunstschilder Gustave Van de Woestyne: 'Onze Lieve Vrouw schenkt de rozenkrans aan de heilige Dominicus' aan het linker zij-altaar van de kerk, en met de grafsteen van baron George Minne met zijn vertederend beeldhouwwerk 'Moeder en Kind' in het kerkhof.

Sinds 2005 is de Europese 'Route de Saint-Martin de Tours' een

culturele route erkend door de Raad van Europa. De Sint-Martinuskerk maakt deel uit van de route die vanuit Utrecht door Vlaanderen naar Tours leidt. De Kerkfabriek is ook lid van de VZW Via Sancti Martini Cultuurcentrum Sint-Maarten, en werkt zodoende mee aan de uitbouw van het Europees cultureel netwerk Sint-Maarten, samen met 13 Europese landen.

- Het gastenboek van Open Kerken leert ons dat de kerk vaak wordt bezocht, ook door vele buitenlandse toeristen.
- Het bovenstaande laat ons toe te besluiten dat de kerk niet alleen een lokaal, maar ook een bovenlokaal belang vertoont.

3.2. Sint-Aldegondiskerk Deurle

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3.2.1. Identificatie

Naam: Sint-Aldegondiskerk

Geografische ligging:

- Plaats: 9831 Sint-Martens-Latem (Provincie Oost-Vlaanderen)
- Straat en nummer: Dorpsstraat, zonder nummer
- kadaster: Sint-Martens-Latem, 2e afdeling, sectie A, nr 258a (gebouw) en nr 587b (kerkhof)

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Decanaat: Deinze
- Parochie: Sint-Aldegondis
- Pastorale eenheid: parochie: Edith Stein

Eigenaar: gemeente Sint-Martens-Latem

Bescherming(en):

- MB 28/05/1979 beschermd als monument: interieur van de kerk - ID:9888
- MB 28/05/1979 beschermd als dorpsgezicht: kerk met omgevend kerkhof - ID:9891. De Sint-Aldegondiskerk met omgevend kerkhof is beschermd als dorpsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door de historische waarde.
- MB 16/12/1991 beschermd als dorpsgezicht: dorpskom Deurle - ID:9945
- MB 01/12/2000 beschermd als monument: uitbreiding van de bescherming: exterieur - ID:9942

3.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Overeenkomstig het beschermingsbesluit MB 28/05/1979, werd het interieur van de kerk beschermd als monument om reden van architectuurhistorische en kunsthistorische waarde. De kerk met omgevend kerkhof werd beschermd als dorpsgezicht om reden van historische waarde.

Overeenkomstig het beschermingsbesluit MB 16/12/1991, werd de dorpskom van Deurle beschermd als dorpsgezicht om reden van historische en beeldbepalende waarde.

Overeenkomstig het beschermingsbesluit MB 01/12/2000, werd de bescherming van de kerk uitgebreid (exterieur) wegens de historische en wetenschappelijke waarde, als volgt omschreven:

Oorsprong neoromaanse kerk, in het begin van het tweede kwart van de 19^e eeuw vernieuwd koor en transept, in neoclassicistische stijl naar plannen van architect Louis Roelandt, in 1850 na sloping van vieringtoren en schip met twee traveeën en een westtoren uitgebreid en in 1912 uitwendig in een neoromaanse trant omgebouwd.

Beschrijving in de inventaris van het bouwkundig erfgoed:

Parochiekerk St.-Aldegondis Ingeplant aan de O.-zijde van de straat met omringend kerkhof,

l.g. vergroot n.o.v. L. Mina en afgesloten door ijzeren hekken tussen gewitte bakstenen pijlers. Op het kerkhof liggen verschillende kunstenaars begraven, o.m. X. De Cock, J. Montigny, G. De Smet (op grafsteen beeld

van C. Permeke), L. De Smet, A. Claeys en O. Coddron.

Oudste vermelding van een kerk daterend van 1121 in een oorkonde van de bisschop van Doornik Lambertus, waarin het patronaat van de kerk afstaat aan de Gentse St.Baafsabdij. Van de eenbeukige Romaanse kruiskerk met vierkante kruisingstoren bleef na de vergrotingswerken van 1829 en 1850 niets bewaard. In 1829 werden koor en transept gesloopt en n.o.v. architect L. Roelandt vervangen door een driebeukige kerk van drie trav. onder één zadeldak met iets smaller koor met driezijdige absis en twee sacristieën en verlicht door hooggeplaatste lunetten. In 1850 werden toren en schip afgebroken en werd de kerk naar het W. uitgebreid met twee gelijkaardige trav. en een iets uitspringende vierkante W.-toren met achthoekige klokkenkamer n.o.v. architect F. Cardon en uitvoering o.l.v. J.B. van de Cappelle. Huidig uitzicht van na de verbouwings- en herstellingswerken van 1912 n.o.v. G. Vandenheuvel met toevoeging van flankeertorentjes bij de W.-toren, vergroting van de vensters tot rondboogvensters en vernieuwing van het portaal en het parement in neoromaanse trans. Recent gerestaureerd o.l.v. architect R. Berteloot.

Pseudo-hallenkerk van vijf trav. met drie beuken onder één zadeldak (leien) met gedeeltelijk uitspringende vierkante W.-toren met flankeertorentjes, achthoekige klokkenkamer en naaldspitsbekroning. In het O. iets smaller koor met driezijdige absis en twee sacristieën.

Baksteenbouw op hardstenen plint. W.-gevel met rondboogportaal en rondboogvensters en nis met beeldje van St.-Aldegonde. Blinde zijbeukgevels met bakstenen lisenen verbonden door een boogfries. N.- en Z.-gevels geritmeerd door bakstenen lisenen waartussen rondboogvensters, versierd met zandstenen reliëfs van O. Sinia van 1952 met voorstellingen uit het leven van St.-Aldegonde; aflijnende baksteenfries. Blinde koorgevel met kruisbeeld onder afdak.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Oorspronkelijk merkwaardig neoclassicistisch kerkinterieur, thans gerestaureerd en volledig gewit. Brede middenbeuk van de zijbeuken gescheiden door twee rijen Toscaanse zuilen onder klassiek hoofdstel. Middenbeuk overkluisd met een breed tongewelf, zijbeuken met een vlakke bepleisterde zoldering.

Meubilair. Schilderijen uit XVII B (Vlaamse School): De Bewening, naar A. Van Dyck; Aanbidding der herders; De Besnijdenis en O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen.

Beeldhouwwerk: gepolychromeerd eikenhouten beeld van H. Aldegonde door G. Le Fer (1635); z.g. Missiekruis (hout en gips); houten beeld van St.-Sebastiaan geschonken in 1966.

Gepolychromeerde en gemarmerde houten portiekaltaren in zijbeuken uit XIX A: Z.-zijaltaar toegewijd aan H. Aldegonde, N.-zijaltaar aan O.-L.Vrouw, met gepolychromeerde houten heiligenbeelden in nis boven altaar, antependium versierd met grisaille en O.-L.-Vrouwaltaar met twee schilderijtjes uit XVIII (?). Eiken communiebank nu opgesteld voor de zijaltaren. Eiken kansel met voet in de vorm van levensboom van 1835. Eiken biechtstoel van 1758 en copie van 1885 door J. Van den Heede. Eiken kerkmeestersbank uit begin XIX achteraan in r. zijbeuk. Eiken kleerkast in Lodewijk XV-stijl uit XVIII B. Oude grafstenen o.m. uit XVIII en XIX ingewerkt in gevels van zijbeuken en koor.

R.A.G., Kaarten en plannen, nr. 3426/1-8. R.U.G., Fonds Vliegende Bladen, I, Deurle. Inventaris van meubilair en meubilaire voorwerpen, Deurle, 1989. Vandenbussche - Van Den Kerkhove C. - Verschraegen H., Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen, Provincie Oost-Vlaanderen, Brussel, 1975, p.19-21 Van Den Heede U., De kerk van Deurle, (Heemkring Scheldeveld, Jaarboek IX, 1979-80, p. 145-170)

Bron: Bogaert C. & Lanclus K. 1991: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Gent, Kantons Deinze - Nazareth, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 12N3, Brussel – Turnhout / Auteurs: Bogaert, Chris & Lanclus, Kathleen.

b) Architecturale mogelijkheden

(Zie ook bijlage 3)

- Het kerkgebouw heeft een ruime middenbeuk (met zeer goed zicht op het hoogkoor) en 2 smalle zijbeuken. Het kerkgebouw straalt rust uit en nodigt uit tot stilte en gebed - **(zie bijlage 1: 0520-SAD-plannen en 0520-SAD planNT 20151106).**

- Oppervlakte: +/- 540 m²
- Vrije hoogte: 10,17 m
- Aantal zitplaatsen toegelaten door de brandweer: 220

- Er zijn geen uitbreidingsmogelijkheden; (deel)ruimtes afsplitsen kan indien gewenst, mits de nodige technische ingrepen. Het kerkgebouw kan niet uitgebreid worden omwille van het omgevend kerkhof (nog in gebruik en beschermd). Tevens hoort het kerkgebouw tot de beschermde dorpskom.

- De centrale verwarming is recent vernieuwd in 2012-2013; elektrische installatie is goedgekeurd en recent ook uitgebreid in functie van 'valorisatie'. Sanitair is aanwezig in het kerkgebouw en op het kerkhof rondom de kerk.

- Het kerkgebouw is toegankelijk voor andersvaliden, o.a. rolstoelgebruikers.

- De waardevolle interieur/cultuurgoederen zijn opgenomen in de kerkinventaris. Zo zijn er o.a. schilderijen uit XVII B (Vlaamse School): De Bewening, naar A. Van Dyck; Aanbidding der herders; De Besnijdenis en O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen. Een gepolychromeerd eikenhouten beeld van H. Aldegonde door G. Le Fer (1635); z.g. Missiekruis (hout en gips); houten beeld van St.-Sebastiaan geschonken in 1966. Twee gepolychromeerde houten heiligenbeelden (Aldegondis en O.L.Vrouw) in nis boven zijaltaren. Eiken kansel met voet in de vorm van levensboom van 1835. Eiken biechtstoel van 1758. Eiken kleerkast in Lodewijk XV-stijl uit XVIII B.

- Voorzieningen:

- Sanitair: beperkt tot 1 toilet in de sacristie; er is wel een openbaar toilet op het naastliggende kerkhof en op de site van de pastorie rechtover de kerk
- Verwarming: warme lucht op gas; de CV-installatie werd in 2012 – 2013 vernieuwd.
- Verlichting: LED.
- Keukenvoorziening: niet aanwezig.
- Audio: de geluidsinstallatie werd vernieuwd in 2022
- Beeldschermen: twee beeldschermen zijn ter beschikking: (xm x xm; xm x xm)
- Rolstoeltoegankelijkheid: de kerk is rolstoeltoegankelijk.
- Diefstal- en brandbeveiliging: aanwezig
- Bliksembeveiliging: aanwezig (zie ook verder)
- WiFi: aanwezig.
- GSM-operatoren: in de toren bevindt zich een installatie van Orange.

Het orgel.

Na de grote restauratie van de kerk in de jaren tachtig vorige eeuw werd geopteerd voor de bouw van een conceptueel nieuw orgel volgens het zuiver mechanisch systeem, maar met overname van de bruikbare delen van het oude orgel. De werken werden uitgevoerd door de firma Orgelbouw Loncke volgens het concept uitgewerkt door Edward De Geest.

Dit orgel wordt tijdens de weekendvieringen bespeeld door twee jonge gediplomeerde organisten, maar er worden ook orgelconcerten georganiseerd, bijvoorbeeld ter gelegenheid van de Open Kerkendagen.

Omdat het mechanisch systeem onderhevig is aan slijtage en na het inwinnen van advies bij

deskundigen besliste de kerkraad in 2021 de nodige herstellingen te laten uitvoeren. Er werd offerte gevraagd aan enkele orgelbouwers, waarna de werken op 20 mei 2022 door de kerkraad[1] werden toegewezen aan de firma De Munck – Claessens uit Sint-Niklaas.

Volgende werken werden door de firma De Munck – Claessens uit Sint-Niklaas uitgevoerd:

- Herstellen van de bekens van de orgelpijpen die door- of scheefzakten waardoor het gevaar bestond dat ze op het ander pijpwerk vielen.
- Nazicht van de intonatie van de frontpijpen.
- Afregelen van de toetsen van de twee klavieren: de toetstructuur was niet meer stabiel, waardoor de ene toets lichter speelde dan de andere. Er zat ook veel speling op bepaalde toetsen omdat de balanspennen vooraan weg waren en de pennen begonnen te klemmen in de toetsen.
- Om het comfort voor de organist te verbeteren werd de lessenaar aangepast waardoor het zicht op het bovenste klavier werd verbeterd en werd voorzien in LED verlichting van de lessenaar, het klavier en het voetpedaal.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

herstelling van het orgel in 2022.

c) Bouwfysische toestand.

In 2023 hadden restauratiewerken aan het exterieur en schilderwerken van het interieur plaats. In 2014 werd hiervoor een premie-aanvraag ingediend bij Onroerend Erfgoed Vlaanderen, ontvankelijk verklaard op 23 december 2014 en toegekend bij Ministerieel besluit van 19 april 2022. De werken startten in mei 2023 en werden op 16 januari 2024 voorlopig en op 12 februari 2025 definitief opgeleverd. Naast de financiering door de Vlaamse en gemeentelijke overheid droeg de kerkfabriek zelf bij voor een bedrag van € 75.000.

Samengevat werden volgende werken uitgevoerd:

1. DAKEN

Alle verbindingen werden nagekeken en hersteld waard nodig. Ook de structuur zelf werd nagekeken. Zo werd o.m. de structuur van de koepel boven het koor volledig vervangen. Waar elementen te zwak/verzwakt bleken werden ze verstevigd of vervangen.

De dakbedekking werd ontmost. Verschillende leien werden vervangen . De strook ter hoogte van de voeteinden van de daken werd integraal te vervangen. De bestaande ladderhaken werden verwijderd met herstel van de leibedekking ter hoogte van de vrijgekomen zones. Nieuwe ladder- en klimhaken werden geplaatst zoals voorgeschreven in de instructies van Monumentenwacht. Over de volledige lengte van de nokken werd de aanstrijk- en voegmortel gecontroleerd en waar nodig vervangen en vervolledigd.

Herstellingen van de koepel boven het koor.

• Regenwaterafvoer

De gootbekledingen in koper werden integraal vernieuwd. Na het wegnemen van de bekleding werden de bakgoten nagekeken en hersteld waar nodig. De boordplanken werden geschilderd. Ook alle regenwaterafvoeren werden vernieuwd en de standpijpen werden geschilderd met een roestwerend verfsysteem.

- Bliksemafleiderinstallatie

De volledige bliksemafleidingsinstallatie werd nagekeken op de goede werking en alle bevestigingen werden gecontroleerd en herbevestigd waar losgekomen of ontbrekend.

2. GEVELS

Slechte bakstenen werden vervangen door identieke aan bestaande met betrekking tot kleur, grootte en textuur. Het slechte of ontbrekende voegwerk werd hersteld. Afzaten De onderrand van de afzaten van de toren werden voorzien van een druipkraal.

3. INTERIEUR

Pleister- en schilderwerk

Waar nodig werd het pleisterwerk hersteld, o.m. aan de traptoren en het volledige interieur werd herschilderd.

De Kerkzolders werden ontdaan van losliggend materiaal dat gedurende de tijd werd achtergelaten (planken en andere bouwmaterialen). Er werden nieuwe loopbruggen en klampladders voorzien volgens de instructies van Monumentenwacht.

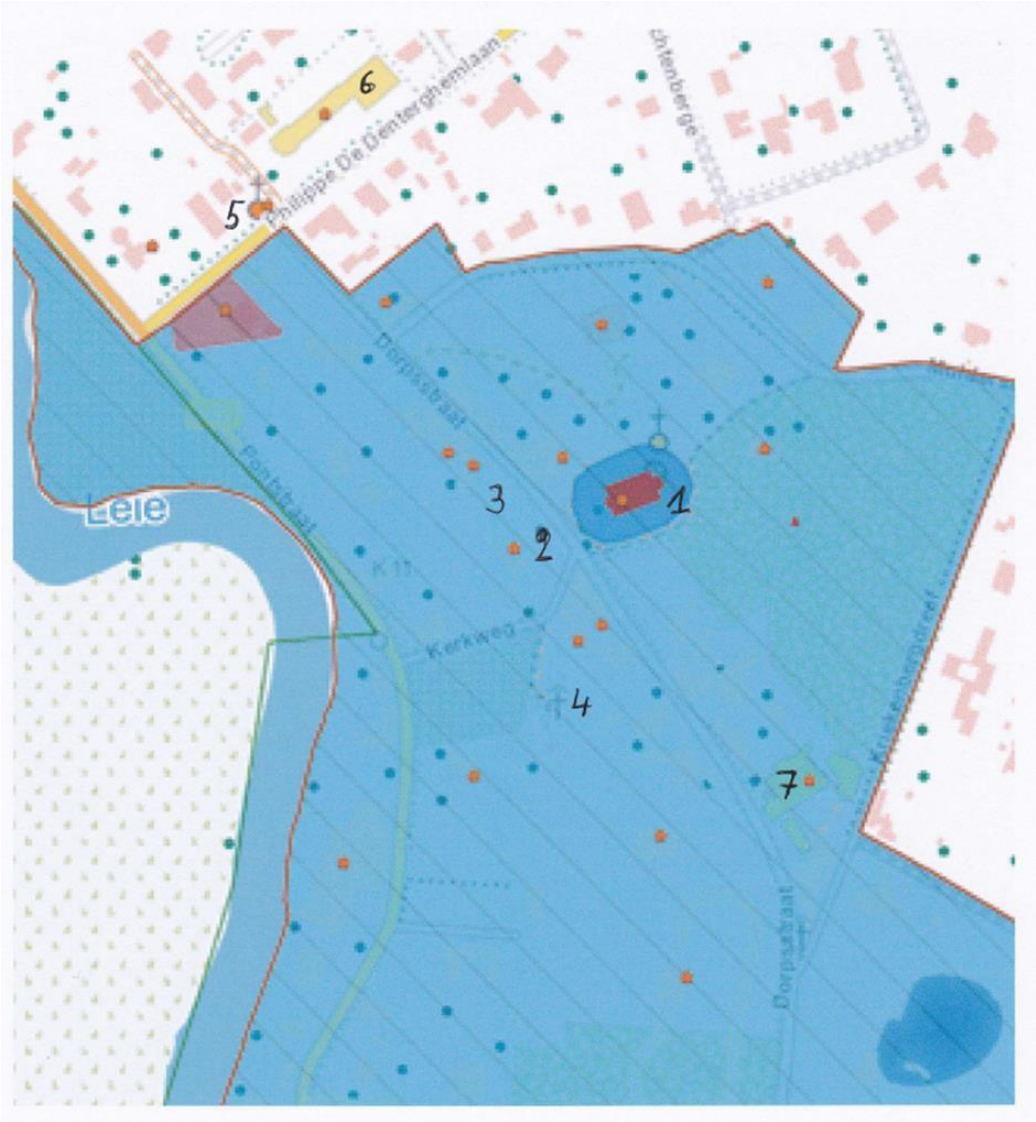
We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Schilderwerken van het interieur.

Momenteel worden geen nieuwe investeringen gepland. Uiteraard wordt de toestand van de kerk van dichtbij opgevolgd en wordt gezorgd voor een adequaat onderhoud met behulp van een poetsfirma en een klusjesman zoals voor het periodiek ruimen van de dakgoten.

3.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.

Legende:

1. Kerkgebouw +omgevend kerkhof
2. Pastorie
3. Parking
4. Mariagrot
5. Kristoffelkapel
6. Sint-Jozefschool
7. Gemeentelijke basisschool

Het kerkhof ligt rondom de kerk met o.a. 19 kunstenaarsgraven. De pastorie (recht tegenover de kerk) is gerenoveerd maar wordt niet meer gebruikt als woonst voor de pastoor. Het verenigingsleven maakt gebruik van de verschillende vergaderzalen in de pastorie. Als groter complex is er de beschermde dorpskom (binnen een straal van 250m) met o.a. de kerk, kerkhof, Mariagrot, Kristoffelkapel, Sint-Jozefschool, gemeentelijke basisschool.

Tegenover en naast de kerk is er op korte afstand (50 m) parkeergelegenheid. Voor openbaar vervoer is het een twintigtal minuten wandelen.

De 3 dichtstbijzijnde kerken zijn deze van Sint-Martens-Lerne, Bachte-Maria-Lerne en Bachte en bevinden zich op 2 km à 3 km. In deze kerken zijn de gewone misvieringen afgeschaft.

Het gebouw heeft geen uitbreidingsmogelijkheden. Reden: het omgevend kerkhof (nog in gebruik).

3.2.3. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.

De hoofdbestemming van de Sint-Aldegondiskerk blijft de eredienst. Naast de tweewekelijkse weekendvieringen (afwisselend met Zevergem), zijn er de huwelijksvieringen, begrafenisplechtigheden, doopvieringen en bijzondere vieringen zoals de viering van de patrones Aldegondis (laatste zondag januari), vieringen in de Goede Week, de jaarlijkse autowijding (sedert 1926) op de eerste zondag van juli, de jaarlijkse viering ter herdenking van de overleden parochianen ter gelegenheid van de dorpskermis, gevolgd door een druk bijgewoond ontmoetingsmoment tussen (oud) parochianen. Op dinsdagmorgen wordt er telkens de rozenkrans gebeden.

Een kerk is een open huis, een vrijplaats voor elke burger, gelovig of niet. De Sint-Aldegondiskerk is dan ook dagelijks toegankelijk voor het publiek dat er welkom wordt geheten met stemmige muziek. Men kan er in stilte even verpozen en/of met de gratis ter beschikking gestelde bezoekersgids meer te weten komen over de historie van de kerk en haar patrimonium. Veel toeristen komen afgezakt naar Deurle-dorp, in 2008 gekozen tot mooiste dorp van Oost-Vlaanderen. Op het kerkhof liggen verschillende kunstenaars begraven (Xavier de Cock, Gust en Leon De Smet, Jenny Montigny, Gaston Martens, e.a.). Velen stappen dan ook even de kerk binnen en branden een kaarsje bij het Mariabeeld.

Jaarlijks wordt er deelgenomen aan de Open Kerkendagen, veelal met een aangepast aanbod aan activiteiten. Zo is er in 2025 een tentoonstelling onder het thema 'Hoop', een publieke repetitie van het kamerkoor 'Cum Gaudio' en een orgelconcert met de twee organisten verbonden aan de kerk.

De kerk is ook beschikbaar voor nevenactiviteiten, zoals:

- De wekelijkse repetities van het kamerkoor 'Cum Gaudio';
- Klassieke concerten: Festival van Vlaanderen, Arte Amanti, kamerkoor 'Cum Gaudio', orgelconcerten, Lions, Kiwanis, de Schone Lier, De Koepel Latem-Deurle, e.a.;
- Concert Latems Harmonieorkest;
- Lezingen: Erfgoed Deurle, Latemse Kunstkring, Markant, ...

Concert Festival van Vlaanderen 2023

In de periode 2022 – 2024 werd de kerk 42 keer ter beschikking gesteld of een gemiddelde van 10 keer per jaar. Hierbij zijn de wekelijkse repetities van Cum Gaudio niet meegerekend (40-tal/jaar).

4. Naar een toekomstvisie

4.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

4.1.1. Visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.

Deelgemeente	Kerk	Toekomstvisie
Sint-Martens-Latem	Sint-Martinus	Gebruik voor eredienst met valorisatie
Deurle	Sint-Aldegondis	Gebruik voor eredienst met valorisatie

De visie voor de toekomst van beide kerken blijft dezelfde als in de voorbije jaren, namelijk in de eerste plaats bestemd voor de eredienst, maar daarnaast ook beschikbaar voor nevenactiviteiten met respect voor de hoofdbestemming.

De hoofdbestemming van de beide kerken blijft het gebruik voor de eredienst

Conform de pastorale visie op de Edith Steinparochie en overeenkomstig de wens van de lokale gelovigen die een levende, hechte en betrokken gemeenschap vormen, blijven de betrokken kerken in de allereerste plaats het huis van de lokale geloofsgemeenschap, gebruikt voor de eredienst. Concreet betekent dit dat de beide kerken niet in aanmerking komen voor sluiting met herbestemming of sloping als gevolg.

Allebei worden ze in hoofdzaak gebruikt door de geloofsgemeenschap voor/als:

- de eucharistievieringen die elke zondagmorgen om 9.30u. doorgaan in de Sint-Martinuskerk en de tweewekelijks op zaterdag om 18u. in de Sint-Aldegondiskerk
- eucharistievieringen op vraag van gelovigen
- dopen, huwelijken en uitvaarten die plaats vinden op de daartoe

geëigende tijdstippen

- speciale vieringen zoals Christoffelviering met autowijding (Sint-Aldegondiskerk), kermismaandagdienst, palmviering, Aswoensdag, paasviering, kerstviering, Allerzielen...
- een uitnodigend rustpunt voor al wie stilte zoekt voor gebed.

De beide kerken worden daarnaast nog altijd, misschien zelfs sterker, gevaloriseerd

Verder en in ondergeschikte orde kan ook de burgergemeenschap (bv. de gemeente, verenigingen,...) de kerkgebouwen gebruiken voor niet-liturgische doeleinden. Het gaat hierbij telkens om een occasioneel en passend gebruik, zoals concerten, voordrachten, kunsthistorische gidsbeurten of een toeristische ontsluiting. Het gaat steeds om initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de kerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten kunnen versterken en bevorderen, wat in de *'Richtlijnen van de Vlaamse bisschoppen voor het gebruik van de parochiekerken'* dd. 08.11.2012 *'valorisatie'* wordt genoemd.

In maart 2025 werd door de gemeente een korte bevraging gedaan bij enkele lokale socio-culturele verenigingen. Deze bevraging had betrekking op zowel de Sint-Aldegondiskerk in Deurle als de Sint-Martinuskerk in Latem. Daaruit blijkt een blijvende interesse voor het gebruik van beide kerken, vooral voor de kerk in Deurle. Het betreft dan in hoofdzaak de organisatie van (klassieke) concerten en in iets mindere mate van lezingen en andere.

Naast de lokale verenigingen zijn er ook enkele serviceclubs, al dan niet met een band met de gemeente via een inwoner, die graag gebruik maken van deze infrastructuur. Ten slotte zijn er buitengemeentelijke verenigingen die interesse tonen.

Beide kerken hebben enkele troeven voor de organisatie van deze nevenactiviteiten:

- mooie en centraal gelegen gebouwen: naast het gemeentehuis en dichtbij de aanlegsteiger aan de Leie (Sint-Martinuskerk) of tegenover de oude pastorie (Sint-Aldegondiskerk), en omgeven door een waardevol kerkhof, nabij basisscholen en goed bereikbaar.
- de beide kerken zijn beschermd als monument. De Sint-Martinuskerk en haar omgeving genieten bescherming als stads- of dorpsgezicht. Ook de Sint-Aldegondiskerk is, samen met het omgevend kerkhof, als dorpsgezicht beschermd en is gelegen in de als dorpsgezicht beschermde dorpskom Deurle
- cultuur-historisch waardevol
- vlot toegankelijk voor andersvaliden
- meest gegeerd lijkt de Sint-Aldegondiskerk dank zij haar betere accommodatie voor evenementen (betere akoestiek, elektrische uitrusting in functie van nevenactiviteiten, sanitair binnen en buiten).

Vanuit pastorale hoek wordt alvast positief gereageerd op de toenemende belangstelling van de burgergemeenschap voor het kerkgebruik. Deze valorisatie draagt immers bij tot het realiseren van de missie van de nieuwe parochie en beantwoordt aan de pastorale toekomstvisie op het kerkgebruik in de nieuwe parochie:

“(...) samen te leren meer christen te zijn in de wereld en meer mens in de Kerk” (Dragens)

Of zoals pastoor Piet Herregods het zo mooi verwoordde:

“het gaat dus niet om het sluiten van kerken – neen, laat ons maken dat ze open blijven en dat mensen er welkom zijn. En in elke parochiekerk een zondagsviering (...). En ondertussen stappen zetten om elkaar te leren kennen en te ontmoeten en te bevragen en samen te komen en samen te bidden. Niet alles ineens dus maar wel met de bedoeling van samen kerk te zijn. (...)”

Ook de (centrale) kerkbesturen en de gemeente staan open voor deze groeiende interesse voor kerkgebruik en dus voor een verder doorgedreven valorisatie, zolang de liturgische hoofdfunctie van het kerkgebouw niet in het gedrang komt en dit gebeurt met respect voor het sacrale karakter van het kerkgebouw. Immers zodoende wordt aan de kerkgebouwen een extra waarde gegeven die wordt teruggegeven aan de samenleving. De overtuiging leeft dat dergelijke samenwerking van de kerkelijke en de burgerlijke gemeenschap een win-winsituatie oplevert voor allen want daardoor komen de beide gemeenschappen dicht bij elkaar.

Aangenomen wordt dat de valorisatie van de twee kerkgebouwen in de toekomst zal toenemen, inzonderheid voor de Sint-Aldegondiskerk.

Tenzij anders vermeld volgen de beide kerkfabrieken momenteel een gelijkaardige procedure ter behandeling van een aanvraag:

- De (centrale) kerkbesturen gaan zelf niet op zoek naar mogelijke gebruikers. Het initiatief gaat uit van de geïnteresseerde die zijn vraag tot kerkgebruik richt tot de bevoegde kerkfabriek. Hij omschrijft de activiteit die hij er wenst te organiseren.
- De bevoegde kerkfabriek beoordeelt vervolgens de aanvraag.
- Beide kerkfabriek hebben een standaard gebruikersovereenkomst en vragen een vergoeding voor het gebruik. Deze vergoeding is voor beide kerken dezelfde. Daarnaast wordt ook telkens een waarborg gevraagd.

Aard van de activiteit	Lokale gebruiker	Niet-lokale gebruiker
Concert, toneel, voorstelling, koor	300 EUR/prestatiedag	400 EUR/prestatiedag
Lezing, voordracht	100 EUR/prestatiedag	200 EUR/prestatiedag
Repetitie	75 EUR/prestatiedag	100 EUR/prestatiedag

Tentoonstelling	Overeen te komen	Overeen te komen
------------------------	------------------	------------------

(Als lokale gebruiker worden beschouwd: alle personen of verenigingen die in Sint-Martens-Latem hun adres of hun zetel hebben).

- De kerkfabriek informeert daarna het centraal kerkbestuur, de gemeente, de gouverneur en het bisdom over haar beslissing over de gebruiksaanvraag door het toezenden van de notulen van de kwestieuze bestuursvergadering.

Nu de valorisatie van de beide kerken vermoedelijk aan belang zal winnen, lijkt overleg met het centraal kerkbestuur en de gemeente aangewezen.

De voorliggende toekomstvisie op het kerkgebruik is een langetermijnvisie die de basis zal zijn voor het komende meerjarenplan (2026-2031).

4.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Om deze dubbele functie van de beide kerkgebouwen in de toekomst mogelijk te houden, doen de beide kerkfabrieken al het nodige voor het in stand houden van de gebouwen.

Beide kerken werden recent grondig gerenoveerd en de toestand van zowel interieur als exterieur worden nauwlettend opgevolgd in samenspraak met Monumentenwacht Oost-Vlaanderen.

Voor beide kerken werd een beheersplan opgemaakt en goedgekeurd.

BESLUIT

Dit KBP beschrijft de langetermijnvisie op het toekomstige kerkgebruik in de gemeente en kwam in consensus tot stand.

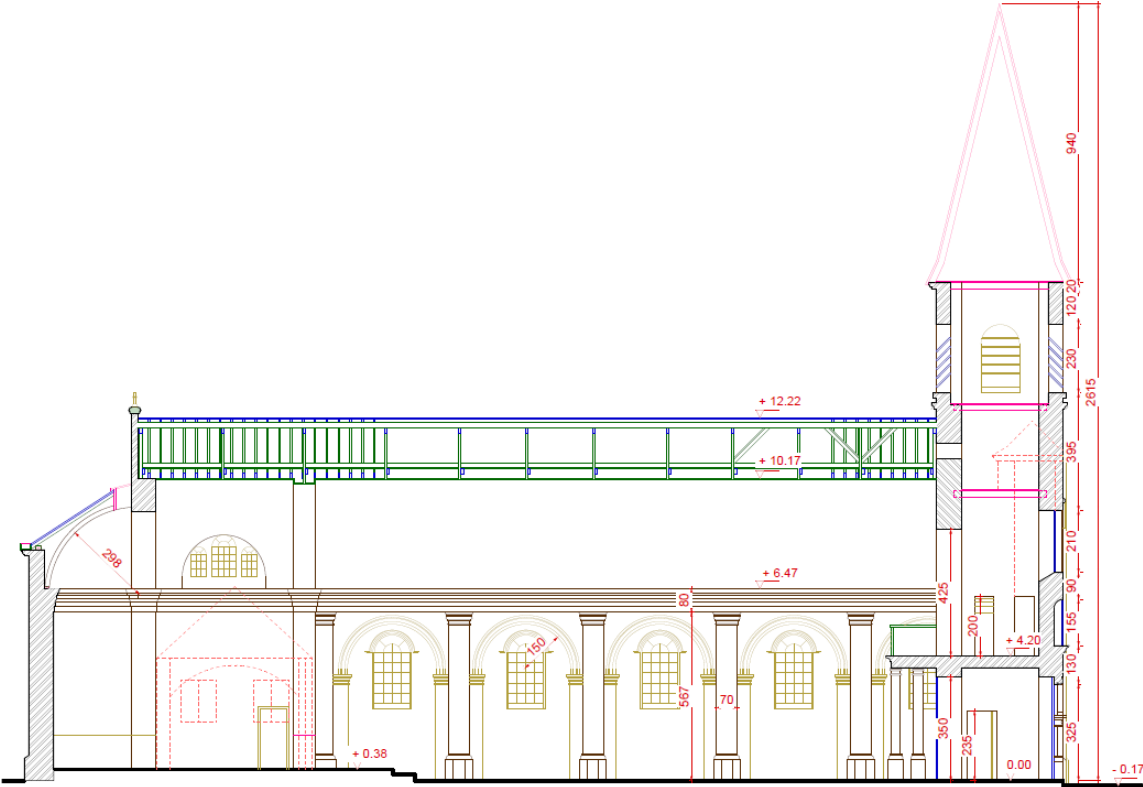
Zowel de Sint-Martinus- als de Sint-Aldegondiskerk behouden hun actuele dubbele functie: gebruik voor de eredienst (hoofdfunctie) met valorisatie in respect voor het sacrale karakter van de kerken (nevenfunctie). Valorisatie van de kerkgebouwen draagt bij tot het dichterbij elkaar brengen van mensen: van de geloofs- en burgerlijke gemeenschap. De valorisatie zal toenemen, naarmate de vraag van de burgergemeenschap naar kerkgebruik stijgt.

Versterkte valorisatie vraagt overleg tussen de (centrale) kerkbesturen en de gemeente en goede afspraken over de randvoorwaarden. Dit overleg zal gestuurd worden door het centraal kerkbestuur.

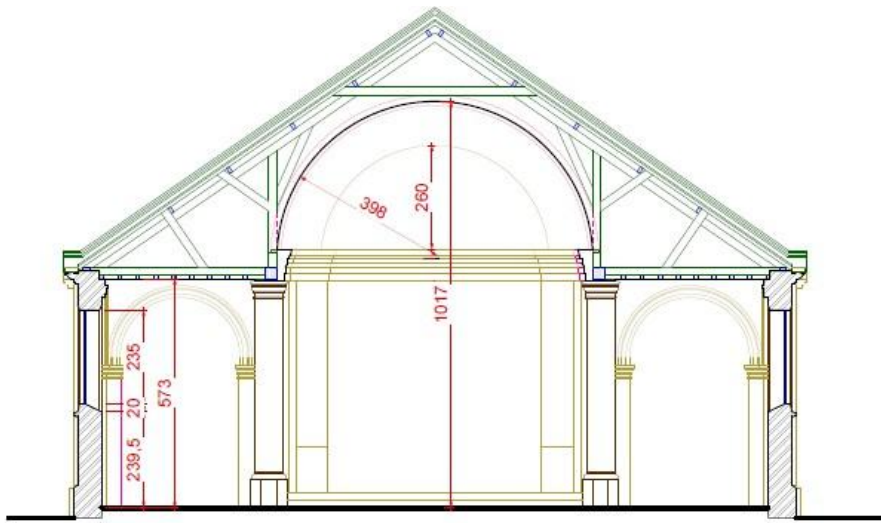
Deze visie zal jaarlijks worden geëvalueerd op de overlegvergadering centraal kerkbestuur – gemeente en wordt zo nodig bijgestuurd, met een wijziging van het KBP tot gevolg.

De kerkbesturen zullen alle vereiste maatregelen nemen om de gebouwen in stand te houden en zodoende het kerkgebruik voor de toekomst veilig te stellen.

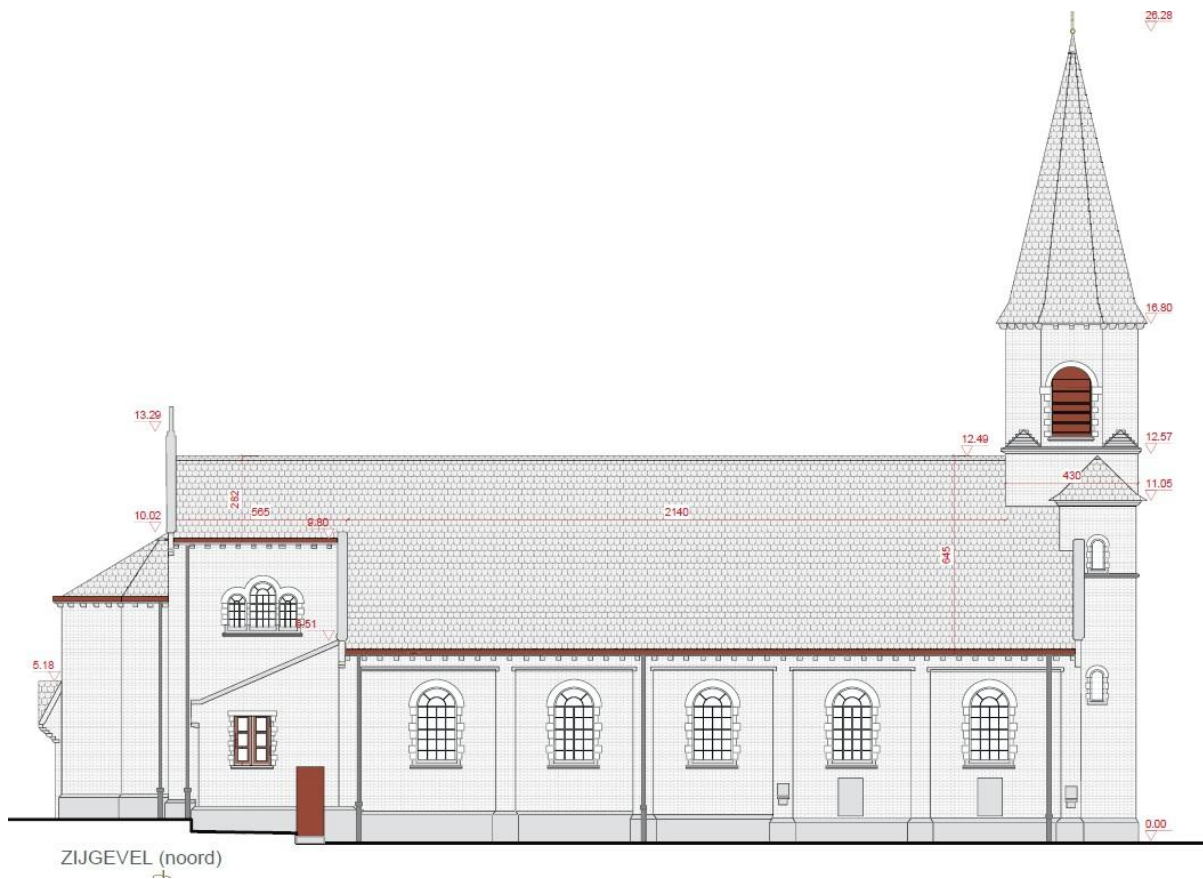
Bijlage 1 – Sint-Aldegondiskerk: grootte, afmetingen, opdeling van het kerkgebouw

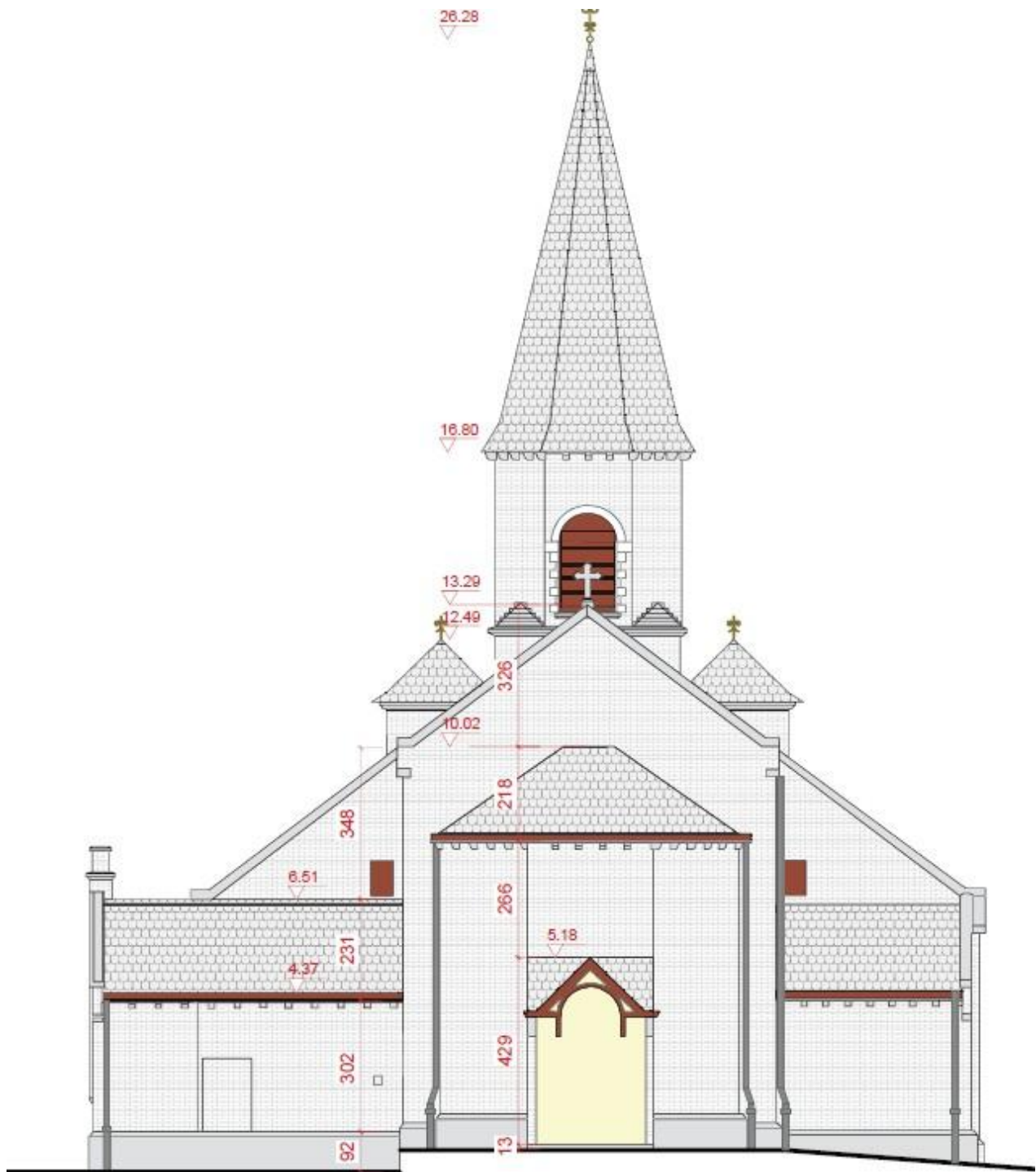

LANGSE SNEDE AA

DWARSE SNEDE BB

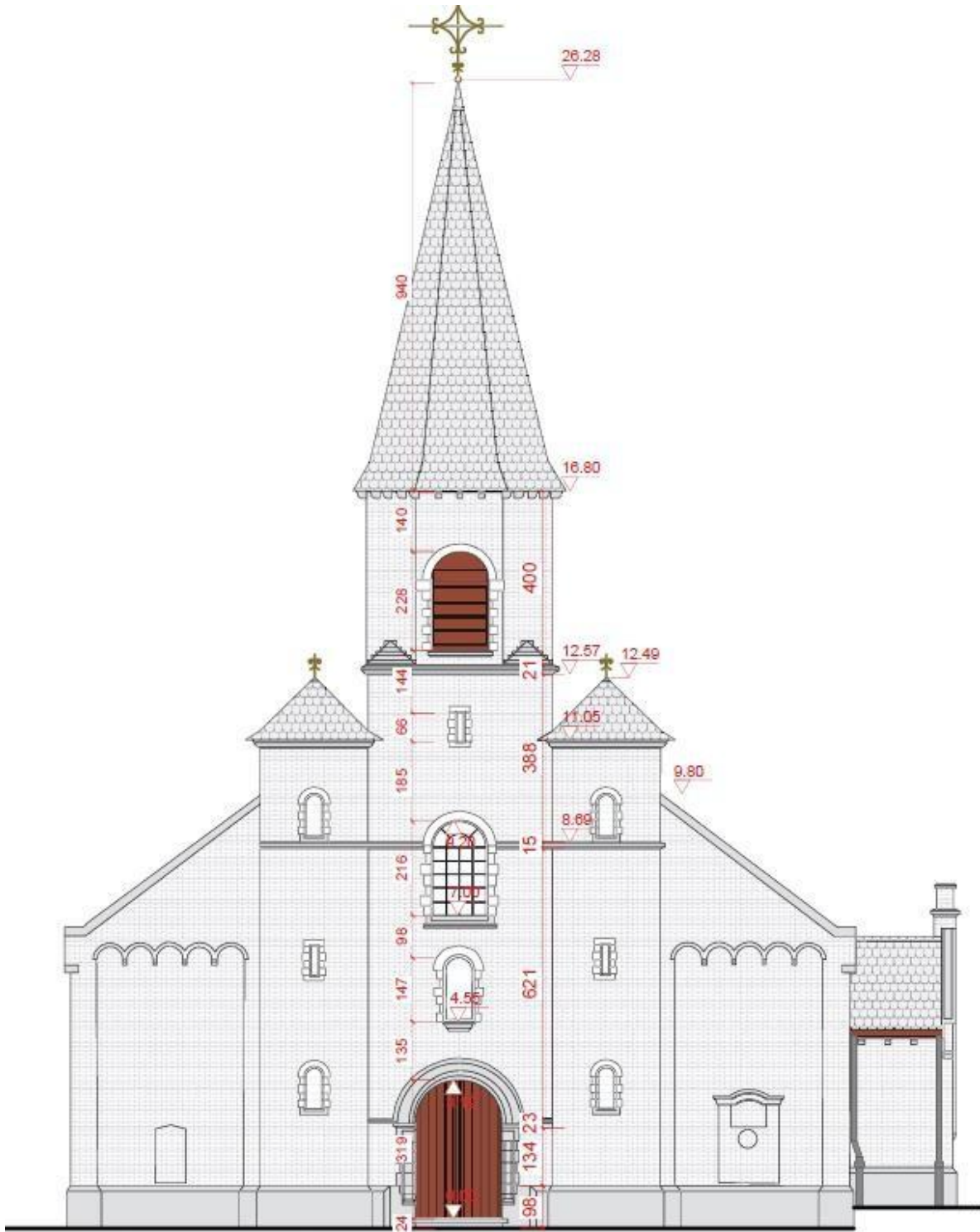

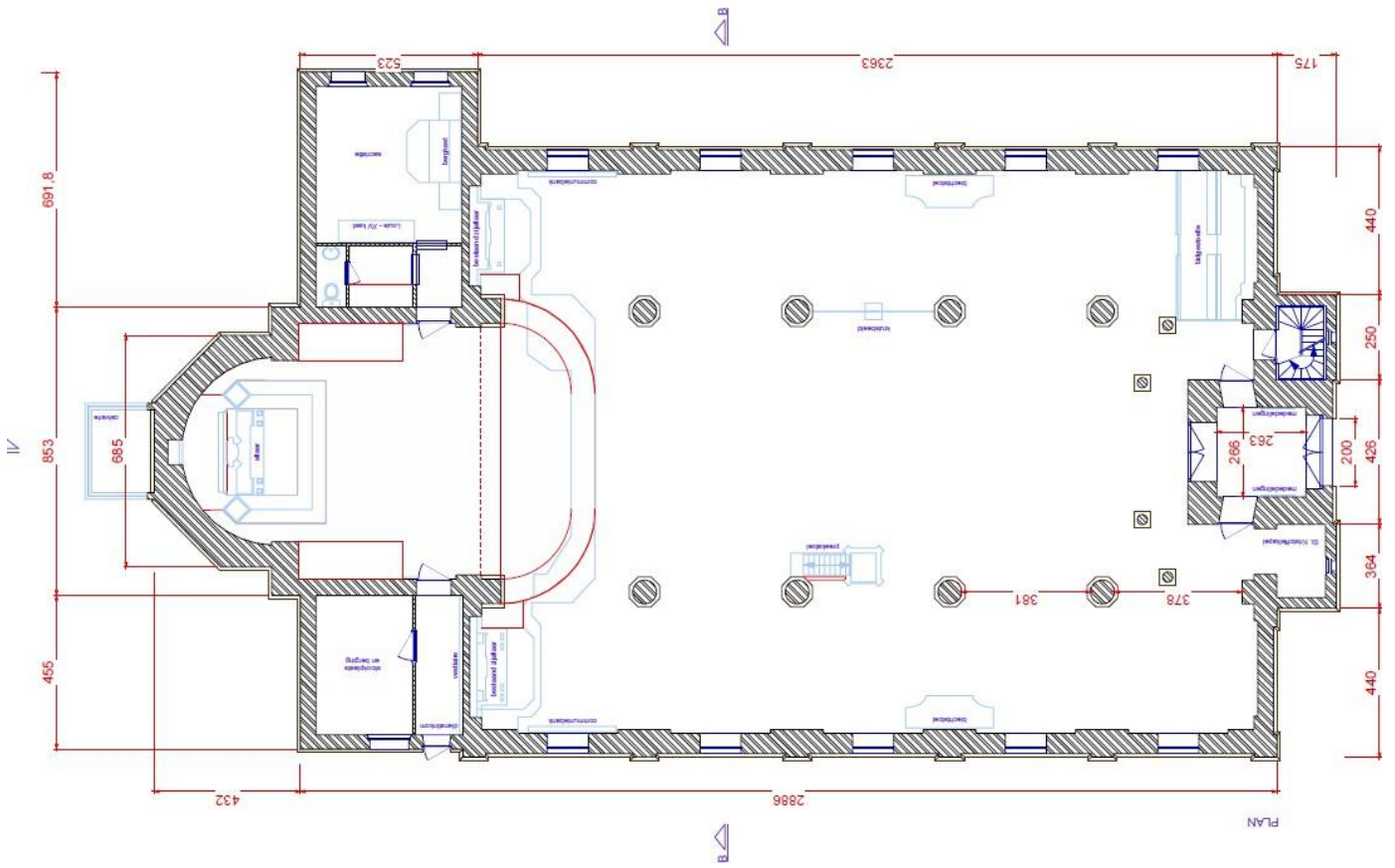
ACHTERGEVEL
(oost)

ZIJGEVEL (zuid)

VOORGEVEL (west)

Goedgekeurd door de Kerkfabriek Sint-Aldegondis op 2025

Goedgekeurd door de Kerkfabriek Sint-Martinus op 2025

Goedgekeurd door het Centraal Kerkbestuur Sint-Martens-Latem op 2025

Goedgekeurd door de gemeenteraad in zitting van 23 juni 2025